

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1922/2020
13.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ивица Вукићевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Канцеларија за Косово и Метохију, коју заступа Државни правобранилац, Београд, ради поништаја одлуке о престанку радног односа и накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 813/2016 од 17.05.2019. године, у седници одржаној 13.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиоца АА из ... и тужене Републике Србије, Канцеларија за Косово и Метохију, изјављене против става првог, четвртог и шестог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 813/2016 од 17.05.2019. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 813/2016 од 17.05.2019. године, у ставу другом, трећем и петом изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** жалба тужене Републике Србије, Канцеларије за Косово и Метохију, као неоснована и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, у ставу шестом, седмом и петнаестом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена Република Србија, Канцеларија за Косово и Метохију, да тужиоцу АА из ..., на име накнаде трошкова ревизијског поступка исплати износ од 101.100,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је поништено, као незаконито, решење тужене бр. 112-02-03/97/10-02 од 23.03.2010. године, којим је тужиоцу отказан уговор о раду 71 бр. 112-00-0036/2007-00 од 17.03.2007. године и обавезана је тужена да тужиоца врати на рад. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу накнади штету због незаконитог отказа за период од 01.04.2010. године до 31.10.2014. године, у месечним износима, са каматом, на начин наведен у том ставу изреке. Ставом трећим изреке,

одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд тужену обавезе да му исплати накнаду штете због незаконитог отказа за период од 01.04.2010. године до 31.10.2014. године, у износу преко досуђеног као у ставу другом изреке пресуде, а до траженог износа од 1.545.845,00 динара, као неоснован. Ставом четвртим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име прековременог рада укупан износ од 103.883,00 динара, са каматом која на месечне износе доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом петим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му исплати на име ноћног рада укупан износ од 14.462,00 динара, са каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом шестим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му исплати на име неисплаћеног рада ван радног времена укупан износ од 347.023,00 динара, са каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом седмим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му исплати на име неисплаћених нерадних дана износ од 295.151,00 динар, са каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом осмим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му исплати на име неисплаћеног рада у дане државних и верских празника укупан износ од 34.922,00 динара, са каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом деветим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му исплати на име јубиларне награде износ од 50.502,00 динара, са законском затезном каматом почев од 14.06.2010. године, па до исплате. Ставом десетим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му исплати на име накнаде штете за неискоришћени годишњи одмор износ од 36.361,00 динар, са законском затезном каматом почев од 14.06.2010. године, па до исплате. Ставом једанаестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да суд тужену обавезе да му исплати за годишње награде износ од 139.808,00 динара, за одвојен живот од породице износ од 838.848,00 динара, за косовски додатак износ од 366.140,00 динара, за неисплаћену отпремнину износ од 92.578,00 динара, све са каматом по Закону о висини стопе затезне камате, као неоснован. Ставом дванаестим изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да га суд ослободи обавезе плаћања судских такси у овом спору. Ставом тринаестим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужене-противтужиље у делу којим је тражила да суд обавезе тужиоца-противтуженог да туженој-противтужиљи исплати износ од 180.000,00 динара на име трошкова за одлазак на службена путовања на Косово и Метохију, са каматом по Закону о висини стопе затезне камате, почев од 01.06.2008. године до исплате, као неоснован. Ставом четрнаестим изреке, усвојен је део противтужбеног захтева тужене-противтужиље, па је обавезан тужилац-противтужени да туженој-противтужиљи исплати износ од 20.000,00 динара на име нераздужене аконтације за бензинске бонове са каматом од 01.06.2008. године до исплате. Ставом петнаестим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 233.506,00 динара.

Пресудом Апелационог суда Београду Гж1 813/2016 од 17.05.2019. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, у ставу првом, другом, четвртм, петом, осмом, десетом и тринаестом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, у ставу шестом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му исплати, на име неисплаћеног

рада ван радног времена, укупан износ од 347.023,00 динара, са каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, у ставу седмом изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име неисплаћених нерадних дана исплати износ од 295.151,00 динар, са каматом која доспева на начин наведен у том ставу изреке. Ставом четвртим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, у ставу деветом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужена да му на име јубиларне награде исплати износ од 50.502,00 динара, са законском затезном каматом почев од 14.06.2010. године, па до исплате. Ставом петим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу петнаестом изреке, пресуде Првог основног суда у Београду П1 1568/14 од 28.12.2015. године, тако што је одбијен као неоснован, тужбени захтев којим је обавезана тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 233.506,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијени су као неосновани захтеви тужиоца и туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац и тужена су благовремено изјавили ревизије, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11 ... 87/18), па је нашао да ревизија тужене није основана, док је ревизија тужиоца делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужилац у ревизији указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, међутим та повреда одредаба поступка није разлог због кога ревизија може да се изјави, сходно одредби члана 407. став 1. тачка 2. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог на неодређено време и распоређен на радно место ..., које је разврстано у IV врсту радних места у Министарство за Косово и Метохију, Канцеларија министарства На основу решења Министарства за Косово и Метохију бр. 112-02-36-7/08-01 од 03.07.2008. године, тужилац, намештеник распоређен на радном месту ... под бр. ... у Правилнику о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарство за Косово и Метохију, привремено је премештен на рад у подручну јединицу Министарства за КиМ у Канцеларију Министарства у ..., због повећаног обима посла, тако да привремени премештај траје једну годину, почев од 07.07.2008. године до 07.07.2009. године. Правилником о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству за Косово и Метохију 206 бр. 110-00-12/2009-02 од 28.12.2009. године, извршене су промене унутрашњег уређења и систематизације радних места у министарству, тако што су нека радна места укинута и смањен је број државних службеника и намештеника, па је укинута радно место под бр. ..., ..., намештеник IV врсте радних места, Канцеларије Министарства ..., на које је тужилац био распоређен. Влада Републике Србије није дала сагласност на тај Правилник, нити је исти објављен на

огласној табли. Решењем о отказу уговора о раду бр. 112-02-03/97/10-02 од 23.03.2010. године, тужиоцу је отказан уговор о раду, јер услед промене унутрашњег уређења не постоји ни једно радно место на које он може бити премештен, односно распоређен, након ступања на снагу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству за Косово и Метохију 260 бр. 110-00-12/2009-02 од 28.12.2009. године, за који је наведено да је ступио на снагу дана 09.03.2010. године и да је њиме укинута радно место под бр. ..., ..., намештеник IV врсте радних места у Канцеларији Министарства ..., на које је тужилац био распоређен пре промене унутрашњег уређења министарства, при чему не постоји ни једно радно место на које може бити премештен, односно распоређен. Економско-финансијским вештачењем утврђено је да је тужилац имао укупно неисплаћених прековремених сати рада у износу од 103.883,00 динара, ноћних сати у износу од 14.462,00 динара, неисплаћених сати рада нерадним данима у износу од 295.151,00 динар, за рад у дане државних празника у износу од 34.922,00 динара, неисплаћене сате рада остварених ван радног времена у износу од 347.023,00 динара, а да висина јубиларне награде износи 50.502,00 динара за 20 година радног стажа, накнада за неискоришћени годишњи одмор износи 36.361,00 динар, годишња награда износи 139.808,00 динара, одвојен живот 838.848,00 динара, косовски додатак 366.140,00 динара и неисплаћена отпремнина 92.578,00 динара. Тужилац је радио као ... код тужене почев од 16.09.2007. године, а пре тога није радио ни у једном државном органу, већ је радио код приватника. Тужилац није раздужио бензинске бонове у вредности од 20.000,00 динара, а на име трошкова за одлазак на службена путовања је, на основу оверених путних налога, примио износ од 180.000,00 динара.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца и поништио, као незаконито решење тужене, којим је тужиоцу отказан уговор у раду и обавезао тужену да тужиоца врати на рад, пошто је закључио да Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарство за Косово и Метохију, на основу кога је укинута радно место на које је тужилац био распоређен, није ступио на снагу нити је произвео правно дејство, имајући у виду да Влада Републике Србије није дала сагласност на тај Правилник, нити је објављен на огласној табли, у смислу одредбе члана 196.став 1. Устава Републике Србије. Последица незаконитог отказа је реинтеграција тужиоца, у смислу одредбе члана 191.став 1. Закона о раду. Тужилац је претрпео и штету у висини зараде коју би примао да није донето незаконито решење, а због кривице послодавца који је донео незакониту одлуку, па је првостепени суд, на основу одредбе члана 154. став 1. Закона о облигационим односима, и члана 164. Закона о раду, туженог обавезао да тужиоцу накнади ту штету, са припадајућом каматом, при чему је утврдио да нема доприноса тужиоца настанку штете, имајући у виду да се он Националној служби за запошљавање пријавио и да је био евидентиран као незапослено лице у периоду од 26.01.2010. године. Тужиоцу је признато и право на накнаду штете због неискоришћеног годишњег одмора, у смислу одредбе члана 76. Закона о раду и члана 7. Посебног колективног уговора за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 95/08...95/13). Такође му је призната накнада на име увећане зараде за рад за дане празника који су нерадни дани, за рад ноћу и прековремени рад, сходно одредби члана 108., у вези члана 104. Закона о раду. Признато му је и право на јубиларну награду за 20 година рада, сходно одредби члана 120. тачка 1. Закона о раду и члана 26. Посебног колективног уговора за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 95/08,95/13). Потраживање тужиоца накнаде трошкова за одвојени живот и за годишње награде засновано на одредбама ПКУ за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 23/98, 11/09), првостепени суд је оценио неоснованим, јер је одредбом члана

51. ПКУ за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 95/08, 95/13), прописано да даном ступања на снагу уговора престаје да се на државне службенике и намештенике примењује ПКУ за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 23/98, 11/09), осим одредаба члана 12. и 13., које се примењују до 31.12.2008. године, пошто је Одлуком Уставног суда Републике Србије Иу 412/2003 од 16.04.2010. године, утврђено да тачка 1. Закључка Владе Републике Србије 05 бр. 02-4586/03-001 од 17.07.2003. године у делу који се односи на прихватање тачке 1.-12. информације у погледу статуса одређених органа, организација и служби са подручја АП Косово и Метохија, која је саставни део тог Закључка, није у сагласности са Уставом и Законом, то је првостепени суд закључио да је потраживање тужиоца на име косовског додатка засновано на наведеном Закључку, неосновано. Пошто је поништено решење о отказу, то тужиоцу не припада право на разлику у отпремнини, па је због тога одбијен, као неоснован, његов захтев за исплату разлике у отпремнини. Противтужбени захтев тужене-противтужиле првостепени суд је одбио као неоснован, јер је тужени путне налоге прихватио као књиговодствене исправе и по њима вршио исплату тужиоцу, а тужени није доставио доказ да је одговорно лице, приликом контроле путних налога утврдило икакве мањкавости или грешке истих, већ је доставио доказе да су тужиоцу исплаћиване дневнице по основу путних налога. Пошто тужилац није на прописани начин раздужио бензинске бонове чија висина и доспелост нису били спорни, то је првостепени суд, у складу са одредбом члана 154. Закона о облигационим односима, тужиоца обавезао да туженом исплати вредност истих.

Другостепени суд је, на основу одржане расправе, закључио да је правилно првостепени суд нашао да Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству за Косово и Метохију 260 бр. 110-00-12/009-02 од 28.12.2009. године, није ступио на правну снагу и да није могао да послужи као основ за утврђење да су код тужене настале организационе промене, због којих је укинута радно место на које је тужилац био распоређен. Ово посебно што је извршио увид у интерну доставну књигу туженог и утврдио да нема констатације да је тај Правилник објављен на огласној табли, нити да је са исте скинут. Због тога је правилно усвојен тужиочев захтев за реинтеграцију, односно враћање на рад код тужене. По мишљењу другостепеног суда, правилно је првостепени суд усвојио тужбени захтев тужиоца обавезавши тужену да му исплати накнаду штете због изосталих зарада, да му исплати прековремени и ноћни рад и рад у државне и верске празнике, као и неискоришћени годишњи одмор. Такође, по мишљењу другостепеног суда, првостепени суд је правилно одбио као неоснован противтужбени захтев, којим је тужена тражила да суд тужиоца обавезе да јој исплати трошкове за одлазак на службена путовања на Косово и Метохију, правилно налазећи да је тужени путне налоге прихватио као књиговодствене исправе и по њима вршио исплату тужиоца, сходно одредби члана 2. Правилника о садржини, издавању, вођењу путних налога и евиденцији из члана 4. Закона о превозу у друмском саобраћају. Међутим, другостепени суд је закључио да је првостепени суд погрешно применио материјално право усвајањем тужбеног захтева тужиоца за исплату јубиларне награде, имајући у виду да тужилац није стекао право на исплату јубиларне новчане награде пошто није радио 20 година код истог послодавца, односно код тужене, па је другостепени суд тај тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован. Такође је одбио, као неоснован и тужбени захтев тужиоца за исплату накнаде на име неисплаћеног рада ван радног времена и неисплаћених нерадних дана, налазећи да тужилац није пружио доказе којима би поткрепио своје чињеничне тврдње.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно закључили да је тужиоцу незаконито престао радни однос код тужене, применом Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству за Косово и Метохију 260 бр. 110-00-12/009-02 од 28.12.2009. године, који није ступио на правну снагу, јер не постоји сагласност Владе, нити је Правилник објављен на огласној табли. Последица незаконитог отказа је обавеза туженог да тужиоца врати на рад и да му накнади штету на име неисплаћене зараде и неискоришћеног годишњег одмора. Међутим, тужена је такође дужна да тужиоцу исплати износ од 347.023,00 динара на име неисплаћеног рада ван радног времена и износ од 295.151,00 динар на име неплаћених нерадних дана, имајући у виду да је висину потраживања првостепени суд утврдио из налаза и мишљења судског вештака, на основу приложене документације- путних налога, пошто тужилац право на исплату тих износа има у смислу одредбе члана 108., у вези члана 104. Закона о раду, како је правилно одлучио првостепени суд. Тужилац нема право на исплату јубиларне награде за 20 година радног стажа, имајући у виду да је у државном органу радио три године, а да је претходно радио код приватних послодаваца, па је другостепени суд правилно, у том делу, преиначио првостепену пресуду и тај тужбени захтев тужиоца одбио, као неоснован.

Неосновани су наводи ревизије тужене да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је закључио да Правилник о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Министарству за Косово и Метохију 260 бр. 110-00-12/009-2 од 28.12.2009. године, није ступио на правну снагу зато што у интерној доставној књизи за 2010. годину није констатовано да је објављен на огласној табли, јер је таквим образложењем другостепени суд ценио законитост правилника, што није у надлежности суда. Супротно тим наводима ревизије, не ради се о оцени законитости правног акта, него о примени материјалног права, јер суд своје одлуке доноси на основу Устава, закона и потврђених међународних уговора.

Одредбом члана 196. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да закони и сви други општи акти се објављују пре ступања на снагу, те да сходно ставу 4. истог члана, закони и други општи акти ступају на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, а могу ступити на снагу раније само ако за то постоје нарочито оправдани разлози.

Правилник је правни акт који има карактер општег акта, па је материјална претпоставка за његово ступање на снагу објављивање на огласној табли, што је у овом случају изостало, па због тога тај правни акт није ступио на правну снагу и није могао да буде основ за доношење решења о отказу уговора о раду тужиоцу.

Неосновани су наводи ревизије тужиоца да му припада право на јубиларну награду за 20 година рада, сходно одредби члана 25. став 2. ПКУ за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 95/08). Јубиларном годином рада сматра се година у којој запослени навршава 10, 20, 30 и 40 година рада проведених у радном односу код послодавца, без обзира на то у ком државном органу је запослени остваривао права из радног односа, сходно одредби члана 26. став 2. ПКУ за државне органе ("Службени гласник РС" бр. 95/08). То значи да је за остваривање права на јубиларну награду нужно да запослени ради потребан број година за остваривање тог права, у државном

органу, што овде није случај, имајући у виду да је тужени у државном органу радио само три године.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом и другом изреке ове пресуде донео у смислу одредбе члана 414. и 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Другостепени суд је погрешно применио материјално право када је преиначио одлуку о трошковима парничног поступка садржану у ставу петнаестом изреке првостепене пресуде и одбио захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка, са образложењем да пуномоћник тужиоца није могао да предузима радње током поступка јер није адвокат, сходно одредби члана 85. став 1. Закона о парничном поступку. У конкретном случају, првостепени суд је тужиоцу правилно признао трошкове само на име оних радњи које је предузео адвокат, у износу од 233.506,00 динара, у смислу одредбе члана 153., 154. и 163. став 1. и 2. Закона о парничном поступку.

Сразмерно успеху у поступку по ревизији тужиоцу су признати трошкови ревизијског поступка на име ангажовања пуномоћника – адвоката за састав ревизије у износу од 33.000,00 динара и на име судске таксе за ревизију у износу од 68.100,00 динара, укупно износ од 101.100,00 динара, обрачунат применом важеће АТ и ТТ, у смислу одредбе члана 153. став 2., 154., 163. став 2. и 165. став 2. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић